

Buena vista social club

Vijest o pogoršanju zdravstvenog stanja Fidela Castra presudila je u odluci da napokon provedem u djelo dugo planirani put na Kubu. Htio sam svakako vidjeti jedno od posljednjih utočišta komunističkog režima, čiji je opstanak bez Fidela upitan. Osim toga, želio sam provjeriti koliko je točna Kolumbova izjava od 27. listopada 1492., kada je stupio na Kubu i izjavio da je to "najljepša zemlja koju je ljudsko oko ikada vidjelo"

PIŠE I SNIMA: VLADIMIR MARKULIN

deju o transportu vlastitog motocikla sam odbacio. Ako je to uopće moguće, vjerojatno je papirologija krajnje zamršena, a ni troškovi transporta nisu zanemarivi.

Odlučujem se za varijantu unajmljivanja motocikla, i to nekakve vremesne trokolice za koje znam da ih na Kubi ima u izobilju. S takvim motorom bih se mogao uklopiti u okolinu bez izazivanja previše pozornosti, te prokrstariti cijeli otok, od Havane do Santiaga de Cube (860 km), što je bio plan.

Dolazak u Havanu

Slijecem u Havanu predvečer nakon devet sati leta iz Pariza. S obzirom da nemam ništa rezervirano, tražim smještaj i ubrzo ga pronalazim u jednoj od tzv. "casa particular". Radi se o privatnom smještaju, koji je ujedno i najjeftiniji. Za 20 konvertibilnih pesosa dobivate sobu s upotrebom kupaone. Kuba nije jeftina! To je bila prva impresija nakon što sam

promijenio 200 eura na aerodromu. Za njih sam dobio nekih 225 konvertibilnih pesosa (CUC), te iste večeri uspješno potrošio oko 60 CUC za taksi, smještaj i večeru u osrednjem restoranu.

Kuba, naime, ima dvojnju ekonomiju i dvije vrste pesosa. Konvertibilni pesosi namijenjeni su strancima i cijene svega su prilično "europske". Domaći peso, tj. "moneda nacional", je 25 puta slabiji u odnosu na konvertibilni i kao stranac ga uopće ne možete koristiti. Premda, da budem iskren, dućani u kojima se kupuje za domaću valutu i nisu baš reprezentativni, tako da dođe na isto.

Moram također spomenuti da se američke dolare ne isplati nositi, s obzirom da se prilikom mijenjanja te valute naplaćuje 10 - 20% provizije, čime jasno iskazuju svoje dugogodišnje "prijateljstvo" sa sjevernozaljevskim susjedima.

Nakon večere šecem gradom. Havana, koja je inače puna policije, ovih dana izgleda kao okupirani grad jer je upravo u tijeku nekakav politički samit kojemu, usput budi rečeno, pri-

sustvuje i naš predsjednik Mesić. Nisam jedini Hrvat na Kubi!

Potruga za motorom

Odlazim do grada u potragu za motorom. U pomoć mi priskaču dvije Kubanke, doduše sumnjivog morala, ali svedjedno, bilo kakva pomoć mi je dobrodošla. Nakon uzaludne cjelodneve potrage doznajem žalosnu činjenicu da za najam ne postoji ništa drugo osim skutera od 50 cc. Nekakav privatni najam od fizičke osobe je ilegalan i ne želim riskirati. Moj prvobitni plan očito pada u vodu.

Večerom u restoranu odužujem se svojim Kubankama za pomoć i nestajem na vrijeme.

Moram biti opreza, n s obzirom da na Kubi ostajem 20 dana i idem na varijantu cash & carry, što će reći da nosim popriličnu količinu novaca u džepu.

Subota je, pa tu večer izlazim van u salsa klub "El Chevere", iako sam umoran s obzirom vremensku razliku od 6 sati. Večer provodim u društvu lijepe

Playas del Este

Yeni. Moj španjolski je mršav, ali nakon nekoliko Cubi Libre bitno se popravlja.

Skuterom na put

U nedostatku boljeg rješenja unajmljujem Yamahin skuter od 50cc. Što je, tu je; jasno mi je da se ne mogu uputiti na put do Santiaga de Cube skuterom.

Plan je sljedeći: posjetiti Vinales, Matanzas, Cienfuegos te Trinidad de Cuba. Međugradske relacije ću prevaljivati autobusom, a u svakome od tih mjesta iznajmiti ću skuter i obići sve u krugu od stotinjak km. Rezervni plan ne zvuči loše!

Trodnevni najam košta me 69CUC, plus 30 CUC pologa. Premda sam ponio sa sobom lokot za zaključavanje motora, preporučuju mi da koristim službene, čuvane parkinge, jer u slučaju nestanka motora s takvog mjesta ja ne snosim nikakvu odgovornost.

Sjedam na skuter i otiskujem se u kaotični havanski promet. Moram priznati da mi prvog dana nije bilo lako. Osim spomenutog prometa, problem je što ne poznajem grad, a prometnice su na pojedinim dijelovima kao stvorene za dobar enduro trening.

Nakon jednosatnog lutanja gradom skuter se gasi nasred ceste i ne daje više znakove života. U ugovoru o najmu imam upisan telefonski broj za pomoć koji nazivam iz obližnje kuće, te pokušavam objasniti čov-

jeku na drugom kraju linije da imam "mucho problemas" sa skuterom. On mi na tečnom i brzom španjolskom savjetuje što da napravim. Ne razumijem ga ni riječi. Predajem slušalicu gospodinu u blizini i stvar je ubrzo riješena. Gas u praznome hodu je prenisiko namješten i treba ga stalno držati malo otvorenog, inače se motor gasi. Prvi problem je riješen.

Ručam u obližnjem restoranu, naručujem tipični kubanski ručak koji se sastoji od pečene piletine i priloga "congrí", što je u prijevodu miješana riža s grahom i salata. Ukusno je. Mislim da bih se brzo prilagodio njihovoj nacionalnoj kuhinji. Proučavam kartu Kube i "Lonely Planet"-ov putni vodič, te izrađujem daljnji plan kretanja.

U potrazi za istočnim izlazom iz grada prolazim industrijsku zonu Havane, te malo pomalo dospijevam na 40 km udaljene 'Playas del este'. Tu sam zapravo planirao doći sutra ujutro, obzirom da je sada ionako već prekasno za izležavanje pod sunčobranom. Nema veze, sada znam put, pa sutra neću lutati. Vraćam se u Havanu, te u potrazi za dijelom grada zvanim Habana Centro sasvim slučajno izbijam na Plaza de la Revolucion, gdje se nalazi veliki zidni portret Che Guevare. Već prvi dan sam primijetio da Che Guevara predstavlja Kubanskome narodu živuću legendu i ljudi o njemu pričaju sa

Radi se o poštenim i čestitim ljudima koji su povlašteni već samim time što rade s turistima i možete imati potpuno povjerenje u njih.

Opet lutam gradom u potrazi za benzinom od 95 oktana koji pokreće moj skuter. Nema ga baš na svakoj benzinskoj, s obzirom da kubanski vozni park i nije novijeg datuma.

Nakon tankiranja upućujem se na plažu Santa Maria. Premda moj skuter ima svega 5 KS i ograničenu brzinu na 60 km/h, uopće nisam najsporiji na cesti. Po cestama se kotrljaju primjerci automobila i motora koje bi vjerojatno svaki tehnički muzej volio imati u svojem izložbenom asortimanu. Moja Yamahica spada u vrhunsko tehničko dostignuće.

U moru baš i nema osvježnja jer je pretoplo. Sklanjam se ispod suncobrana, jer me jučerašnje sunce prilično ispeklo. Djeca iz susjedstva su mi već nadjenula nadimak "rojito", tj. crvendać.

Ubrzo se vrijeme kviri, crni oblaci prijete tropskim pljuskom. Sjedam na skuter i pokušavam se dokopati Havane prije nevremena. Nemam sreće, na pola puta me ulovio takav pljusak da sam u pola minute bio potpuno mokar. Skloništa nema nigdje na vidiku, a uvjeti za vožnju su doslovce nemogući jer cestovni drenažni sustavi baš i ne funkcioniraju, pa vozim praktički kroz potoke vode. Razmišljam kako bi bilo glupo izgubiti glavu na nekoj kubanskoj autocesti i to na nekom skuteru. Na moju sreću nailazim na vijadukt ispod kojega se već sklonilo nekoliko motociklista. Svaki drugi nešto 'šarafi' po motoru i pokušava ga pokrenuti. Ja se smješkam i ponosan sam na svoju Yamahicu koja je ipak nije iznevjerila.

Vrijeme se smirilo, nastavljam put. Nakon par kilometara skuter počinje gubiti gas i ubrzava povremeno na "refule". Izgleda da sam se prerano veselio, proklinjem u sebi. Neću valjda opet morati zvati upomoć onaj telefonski broj. Očito je i moj motor promočio negdje u vitalnim dijelovima.

Srećom, malo po malo uspijevam se dovući do Havane, prljav i mokar.

Izlazim u grad; tu večer otkrivam božanstveni kubanski koktel Mojito, koji popravlja dojam dana.

Policijska provjera

Današnji plan je obilazak mjesta smještenih 40 km zapadno od Havane, na popularnoj petoj 'avenidi'. Zapadni dio grada obiluje luksuznim hotelima, vilama i rezidencijama koje predstavljaju pravi kontrast malim ribarskim mjestima Santa Fe i Mariel, u kojima završavam nakon jednosatne vožnje.

Kubanski vozni park

zaista dubokim poštovanjem. Svoju adresu u Havani Centro pronalazim nakon što sam obišao grad uzduž i poprijeko nekih 10 puta. Ostavljam motor na obližnjem čuvanom parkingu. Noć košta 1 CUC.

Navečer izlazim van, lutam gradom, pokušavam sklopiti u glavi nekakvu sliku grada kako bih se idućih dana lakše snalazio s motorom.

U Havani postoji vrlo izražena aktivnost sitnih prevaranata koje su sami Kubanci vrlo duhovito prozvali "jineteros(as)", što u prijevodu znači džokej(ka), a radi se o prevarantima koji vas svako malo presreću na cesti s uobičajenim pitanjem "where you from" i na bilo koji način vam pokušavaju izvuci iz džepa što više novca.

Tek mi je treći dan na Kubi, pa ih uljudno odbijam, unatoč tome što znaju biti itekako dosadni. Liježem ranije, iscrpljen od sunca.

Kiša na putu

Danas je dan za plažu Santa Maria, Playas del Este. Već sam stekao povjerenje u svoje stanodavce, Daniela i Finu, pa ostavljam dokumente i novac u sobi, s obzirom da su osobne stvari na plaži prilično ranjiva imovina, pogotovo ako putujete sami.

Kasnije sam se uvjerio da ste kod svih legalnih iznajmljivača potpuno sigurni što se tiče imovine.

Tvornica ruma Guayabita

Na povratku me zaustavlja policija radi provjere dokumenata. Diskretno ih fotografiram, s obzirom da je to striktno zabranjeno. Nisam mogao odoljeti.

Popodne vraćam skuter na koji sam se već navikao i radim prave egzibicije u prometu, koji na trenutke djeluje kao da nema nikakvih pravila.

Osjećam se potpuno nepokretan bez motora. Jedva čekam da sutra sjednem na autobus i u Vinalesu ponovno iznajmim drugi.

U Vinalesu kod imenjaka

Autobusnu kartu od Havane do Vinalesa plaćam 12 CUC. Nakon dva i pol sata vožnje u zaista modernom autobusu stižem na odredište. Kolodvor je krcat unajmljivačima i stanodavcima koji se bore za svakog gosta, s obzirom da rujan spada u nekakvu predsezonu i smještaji su poluprazni.

Moji smještaji su telefonski unaprijed rezervirali moji stanodavci u Havani. Dobivam sobu u privatnoj kući koja se na moje iznenađenje zove casa Vladimir. Naime vlasnik, moj imenjaka, kaže mi da na Kubi ima jako puno Vladimira, što je, naravno, posljedica dugogodišnjeg druženja majke Rusije s Kubom.

Vinales je zapravo selo s nekih 14000 žitelja, a smješteno je u provinciji Pinar del Rio, poznatoj po brežuljcima čudnog oblika, fantastične prirode, te nepreglednih polja duhana koji se ovdje uzgaja. Također ima nekoliko lijepih plaža udaljenih oko 60 - 70 km od Vinalesa. Idealno za skuter!

U šetnji selom upadaju u oči verande sa stolicama za ljuljanje i to je nešto što doslovce svaka kuća ima. Sami mještani mi govore da je cijeli Vinales "muy tranquilo", tj. u slobodnom prijevodu mjesto bez žurbe. To mi i odgovara nakon prenapučene i kaotične Havane.

Također primjećujem da prije opisana 'jinetero' aktivnost ovdje skoro i ne postoji. Ljudi su jednostavni, gostoljubivi i pitomi. Poslijepodne provodim u druženju s nekoliko starijih mještana koji me pozivaju na verandu. Zanima ih tko sam, što sam i oda-

Plaza Revolucion - Havana

kle sam. Nude me kavom i voćem unatoč očitoj neimaštini u kojoj žive.

Mislim da ću ovdje ostati duže od planiranih 3 dana. Iznajmljujem skuter to popodne i izrađujem plan kretanja za sutra.

Nakon večere igram biljar sa gazdom Vladimirom. Razgovaramo, krivo mi je što ne govorim tečno španjolski, ali rječnik donekle spašava stvar.

U tvornici ruma

Sjedam na skuter i odlazim na plažu Cayo Jutias, (slika 12) udaljenu 60-ak km od Vinalesa. U vožnji prolazim neopisivo lijepe krajolike koji me tjeraju da često zastajem i vadim foto aparat (slika 13). Putem susrećem puno autostopera. Inače je taj način transporta vrlo uobičajen na Kubi. Naime, Kubanci posjeduju beskonačnu strpljivost i spremni su čekati satima da ih netko pokupi. Ja se također aktivno uključujem u taj stil života i prebacujem simpatičnu mladu damu jedan dio puta. Plaža je pusta, bijeli pijesak zasljepljuje. Odgovara mi: tropska pješčana plaža, cijela samo za mene.

U povratku se usput zaustavljam kraj kioska sa sendvičima. Čovjek koji tamo radi ustvari je medicinski tehničar. Radi u bolnici, a ovo mu je dodatni posao kojim popravljiva mjesačni budžet. Oko kioska se nalazi čitavi čopor pasa lualica, srećom neagresivnih, čekaju strpljivo da im dobacite koji komadić sendviča.

Popodne stižem u Vinales. Imam još dovoljno vremena za neki kraći izlet. Odlazim do 25 km udaljenog Pinar del Ria, glavnog grada te provincije. Posjećujem malu tvornicu poznatog Kubanskog ruma Guayabita. Pokazuju mi proces proizvodnje. Kupujem bocu ruma svome gazdi Vladimiru. Sigurno će mu biti drago, ne postoji Kubanac kojem je rum mrzak.

Tu večer izlazimo skupa do centra sela na pivo. Gazdina žena se smije i šali se na naš račun 'dos Vladimiroso'!

Večer s dvije Kubanke

Ustajem kasnije, s obzirom da su 'dos Vladimiroso' sinoć malo zaglavili i vratili se dom tek kasno u noć. Danas idem u obilazak mjesta Puerta Esperanza i La Palme, smještenih u krugu od 50 km od Vinalesa. Oba sela su također vrlo 'tranquilo'. Družim se s mještanima. U La Palmi sjedam u mini restoran i naručujem pizzu i pivo. Kako izgleda pizza, prosudite sami, slika govori više od 1000 riječi.

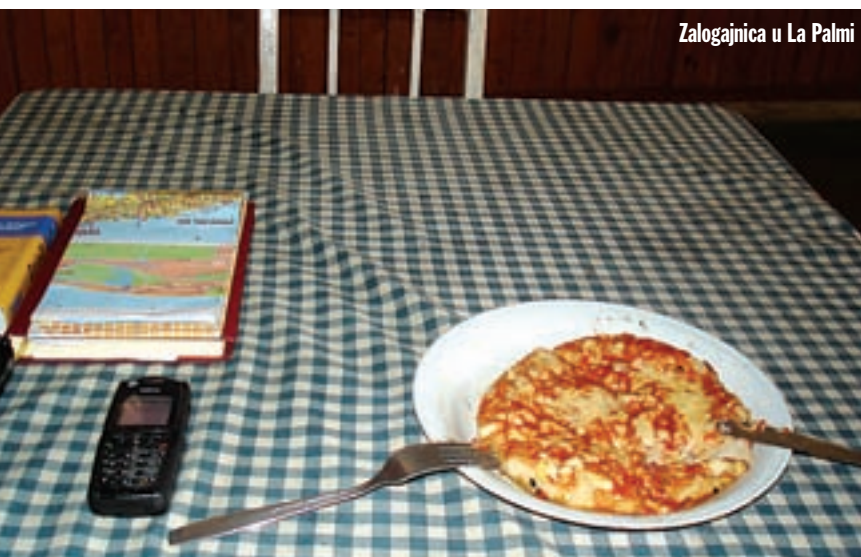
Prilikom plaćanja računa izmjenjujem par riječi sa simpatičnom tamnoputom konobaricom Mariel, koja mi ostavlja svoju adresu i izražava želju da se vidimo navečer u njenom selu Sanguily. Večeram u svojoj 'casi particular'. U glavi mi se mota misao je li pametno po mraku ići skuterom po relativno lošoj cesti u 50 km udaljeno mjesto da bih se našao sa Mariel.

Nacionalni park Vinales

Krajolik Vinales

Zalogajnica u La Palmi

Jedna od mnogih parola

Dvojbu rješava gazda Vladimir: kada sam mu iznio svoju ideju, rekao mi je da u večernje sate ta mjesta mogu biti prilično opasna. Naime, premda je Kuba puna policije, u neturističkim mjestima poput Sanguilyja, kada padne mrak stranci mogu biti prilično meta. Žao mi je Mariel, nećemo se vidjeti!

Vrag mi ipak ne da mira tu večer. Rezervna solucija zove se izlet do Pinar del Ria. Mojim stanovnicima nije draga niti ta ideja i boje se za mene, s obzirom da je cesta do Pinar del Ria prepuna serpentina i u potpunom mraku bez ikakvih naselja usput. Ne dam se smesti, želim posjetiti 'Rumayor', gdje u 22

navečer počinje cabaret show.

Tješim ih da imam 'mucho' iskustva na motoru i da se ne moraju bojati.

Stižem do odredišta nekih pola sata ranije i plaćam ulaz 8 CUC. Odmah mi se pridružuju dvije Kubanke čije su mi namjere savršeno jasne. Svejedno, primam ih u društvo, s obzirom da sam naručio bocu ruma koja je tamo normativ, pa mi definitivno treba pomoć. Pravim se blesav, zabavlja me cijela situacija. Djevojke su uvjerenе kako su ulovile naivnu mušteriju za tu noć, blistaju od zadovoljstva.

Po završetku programa ustajem, pozdravljam se, obećavam im 'druženje' neki drugi dan. Putem nazad preispitujem svoju odluku. Očito i nisam neki karakter.

Na plantaži duhana

U protekla dva dana od više ljudi sam čuo za velike plantaže i sušare duhana udaljene nekih 15 km od Pinar del Ria. To je današnji plan.

Opet prolazim zavojitu cestu. Dnevna vožnja ipak je ugodnija i ubrzo stižem do Pinar del Ria. Prolazim grad u potrazi za putem koji vodi prema plantažama. Nekolicina simpatičnih mladih Kubanki dobacuje sa strane, "Puede una vuelta". Kasnije sam se nasmijao kad sam pogledao u rječnik i shvatio da su me u stvari pitale, "Može jedan krug". Eto kako se uči Španjolski!

Na plantažama duhana mi objašnjavaju kako je momentalno sezona pripreme zemljišta za sjetvu i da se nema puno toga za vidjeti. Vode me u jednu od sušara, gdje je čisto u turističke svrhe ostavljeno neš-

to duhana na sušilima. Dobivam na dar cigaru. Dok se vraćam nazad prema Pinar del Riu, opet me presreće tropski pljusak, te sam opet mokar do kože. Međutim, sada već imam iskustva, pa sa sobom nosim u ruksaku rezervnu majicu, bermude i ručnik.

Tog popodneva vraćam skuter, večeram u kući. S obzirom da je subota, izlazim u lokalnu diskoteku. Gužva je, ima puno turista. Provodim večer u vrlo simpatičnom društvu dvoje mladih mještana, Arturo i Marisel.

Odgodio sam odlazak u Matanzas za sutra, danas se odmaram i spremam stvari.

Igramo biljar popodne, gazda, njegovi prijatelji i ja. Kubanci igraju malo drukčije od nas. Trudim se osvijetlati obraz Hrvatskoj. Navečer se opet nalazim sa svojim lokalnim prijateljima od jučer, pričamo o svemu i svačemu, vrijeme leti.

U Matanzasu bez skutera

Autobus za Havanu polazi u 08.00, a tamo ću presjesti u drugi za Matanzas. Vožnju kratim razgovorom s dvoje mladih Nizozemaca koji putuju za Cienfuegos, također preko Havane. Izmjenjujemo dojmove o Kubi.

Smještaj u Matanzasu je opet rezervirao gazda u Vinalesu. Izgleda da su svi vlasnici privatnih smještaja na Kubi na neki način 'umreženi' i jedni drugima čine usluge šaljući im turiste. Meni odgovara.

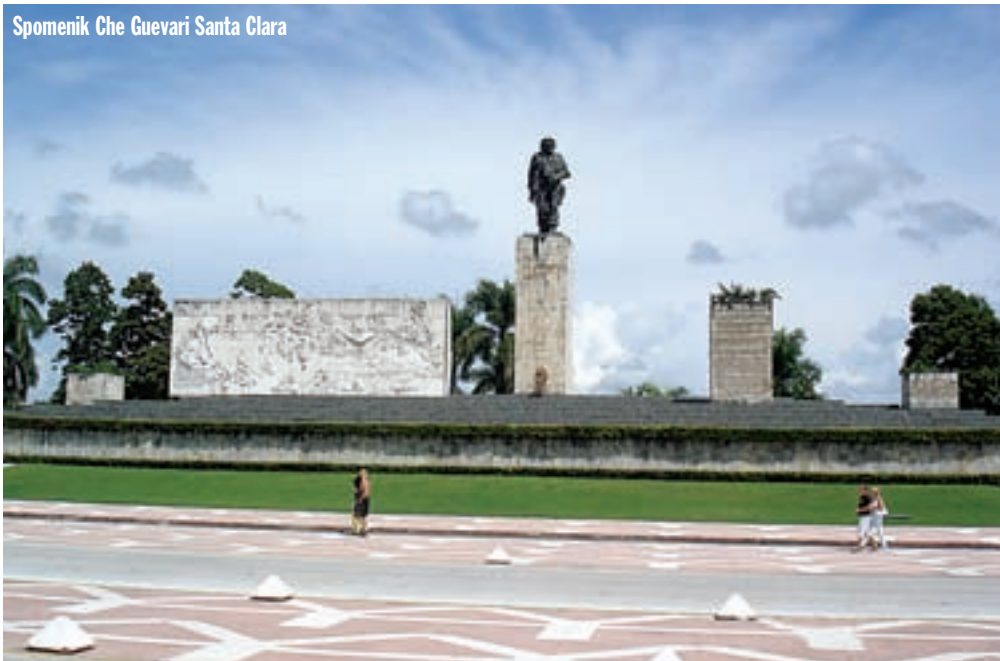
Gazda smještaja u Matanzasu zove agenciju za iznajmljivanje skutera i pokušava rezervirati jedan. Nažalost nemam sreće, od 3 skutera 2 su već iznajmljena, a jedan je na popravku. Stoga se odlučujem

Trinidad de Cuba

Spomenik Che Guevari Santa Clara

ostati svega dvije noći ovdje. Popodne obilazim grad. Upada mi u oči lijepa katedrala San Carlos Borromeo, (slika 18), te centralni trg Plaza Libertad.

Matanzas sam po sebi i nije posebno atraktivan turistički grad, njegova glavna vrijednost je u stvari blizina svjetski popularne plaže Varadero, udaljene svega 40-tak km od grada. Tamo sutra odlazim, makar i autobusom.

Plaža duga 20 km

Eto me u Varaderu. Radi se o svjetski poznatoj pješčanoj plaži dugačkoj nekih 20km. Zahvaljujući tome, ovdje je u kratko vrijeme izgrađeno preko 50 luksuznih hotela i aerodrom, što je Varadero pretvorilo u neku vrstu turističkog rezervata u kojem uopće nećete imati osjećaj da ste na Kubi.

Plaža se proteže unedogled. Vrlo fini pijesak je potpuno vruć, pa skakućem bosih nogu u potrazi za slobodnim suncobranom.

Nakon kupanja odlazim u potragu za hladovinom nekog restorana. Premda je ovo izrazito turističko odredište, cijene u restoranima su vrlo umjerene i pristupačne. Obilazim dućane sa suvenirima kojih ima na svakom koraku.

Vraćam se u Matanzas, opet sam crven kao rak. Najavljujem gazdi svoj sutrašnji odlazak za Cienfuegos.

Put u Cienfuegos

Cienfuegos je udaljen svega nekih 250km. Svejedno, autobus vozi punih 5 sati do tamo. Osim što se zaustavlja u svakome selu, gubimo pola sata na fumigaciju autobusa. Kubanska vlada je doni-

jela zakon o obaveznoj fumigaciji svega pokretnoga i nepokretnoga nakon nedavnog izbijanja Deng groznice koju prenose komarci. U Cienfuegosu se smještam kod dvojice vrlo simpatičnih umirovljenih profesora.

Odmah se dajem u potragu za motorom. Već sam 3 dana bez vlastitog prijevoza.

Nalazim napokon agenciju, ali ostao im je svega jedan skuter za najam. Čim sam sjeo na skuter, bilo mi je jasno zašto im je taj ostao neiznajmljen. Prednja kočnica ispušta grozan metalni zvuk prilikom kočenja. Pokušavam objasniti čovjeku da kočione obloge možda treba i promijeniti s vremena na vrijeme. Kako bilo, uzimam motor, bolje išta nego ništa. Nasumce se vozikam gradom, kako bih što prije stekao orijentaciju. Cienfuegos ima neobičnu povijest. Osnovan je 1819. pod imenom Fernadina de Jagua. Uništen je u dva navrata pod naletom zaljevskih uragana. Mijenja ime u Cienfuegos 1830. godine. Francuski kolonizatori iz Bordeaux-a ostavljaju gradu konačno naslijeđe koje je vidljivo na svakome koraku. Grad odiše posebnim šarmom i arhitekturom, uredan je, a žitelji su većinom svijetle puti.

Danas se slavi godišnjica jedne od beskonačno mnogo revolucija na Kubi. Na-

večer je cijeli grad na ulicama, nasred kojih se potpaljuju vatre te priprema hrana u velikim kotlovima. Rum teče u potocima.

Problemi sa skuterom

Danas se opet želim okupati. Plaža Rancho Luna udaljena je oko 25 km od grada.

Nakon cjelodutarnjeg uživanja na plaži odlazim do još 20 km udaljenog tjesnaca koji razdvaja Cienfuegoski zaljev od otvorenog mora. Nije mi jasno kako se kroz tako uski prolaz provuklo nekoliko tankera koji čekaju na sidrištu.

Vraćam se u Cienfuegos i odlazim do agencije provjeriti imaju li koji bolji skuter. Dobivam drugi skuter. Kočnice su ovaj puta dobre, ali izgleda da nešto u prijenosu snage 'ne štima', jer motor ubrzava barem 30% slabije. Vođen logikom da je ipak bolje

Cienfuegos

Katedrala San Carlos Barromeo Matanzas

Restoran

pouzdanu stati nego ubrzati, pristajem na zamjenu. Navlače se oblaci. Obzirom da sam već dva puta pokisnuo nasred ceste, mislim da ću ovaj puta ostati u gradu. Na panti Maria la Gorda uživam u popodnevnom koktelu, Mojitu, razgovaram s dvije mlade Njemice koje su zbog moje majice s BMW meetinga u Garmisch Partenkirchenu bile uvjerenе da sam njihov sunarodnjak. Izmjenjujemo dojmove o Kubi, koji se vrlo podudaraju.

Vraćajući se prema doma tu večer na pola puta mi zadnji kraj skutera počinje zanositi. Zaustavljam i odmah mi biva jasno da se probušila zadnja guma. Srećom u nesreći, to se događa samo nekoliko stotina metara od agencije. Po drugi puta danas dovođim skuter na zamjenu. Ovaj put - gotovo ne mogu vjerovati - dobivam potpuno ispravan motor, koji na moje čuđenje dobro i ubrzava i koči. Ne bih nikako volio da mi se ovaj gumi defekt dogodi negdje 50 km od grada. Odlazim na večeru u restoran Palladio de Valle unatoč vrlo lošoj preporuci u Lo-

nely Planetovom vodiču. Za 3 pesosa dobivam par komadića mesa, congri i pivu. To je preračunato nekih 20-ak Kuna. Realno i ne vrijedi više. Lonely Planet je bio u pravu.

Che Guevarin trg

Današnji plan je 70 km udaljena Santa Clara, koju Kubanci skraćeno zovu Che. Naime, upravo tu je u prosincu 1958. Ernesto Che Guevara dobio bitku protiv 10 puta nadmoćnijih Batistinih trupa. U spomen na to izgrađen je trg kojim dominira velika statua Che Guevare, ispod koje je velikim slovima ispisano "Hasta la Victoria Siempre".

Grad broji nekih 200 000 stanovnika. Uskim ulicama vlada prilična gužva. Nakon stanke za ručak natečen gorivo, te se vraćam istim putem natrag. Prolazim opet kroz Esperanzu, Cruces i Palmiru, mala kubanska naselja u kojima uopće nema turista. Ljudi su pitomi, ljubazni, znatiželjni - to je Kuba, za razliku od Varadera.

U Cienfuegos stižem u popodnevним satima. Produžujem prema panti Maria la Gorda, na uobičajeni Mojito, koji tamo zaista dobro spravlja. U jednom trenutku zadnji kraj skutera počinje opet zanašati. Zaustavljam se i doslovce ne mogu vjerovati da mi se opet probušila zadnja guma, i to skoro na istom mjestu kao jučer. Gledam po cesti ima li kakvog stakla ili čavlića, jer me ova koincidencija potpuno šokirala.

Opet guram skuter prema agenciji i sada mi već biva pomalo neugodno tražiti drugi. S obzirom da je napad najbolja obrana, čovjeku u agenciji protestiram kako bi bilo vrijeme da promjene gume koje, usput budi rečeno, i jesu prilično čelave.

Svejedno dobivam četvrti skuter po redu i odlazim do smještaja gdje sam se najavio na večeru. Ne želim više eksperimentirati s restoranima. Hrana u svim privatnim smještajima je malo skuplja (oko 8 CUC), ali je zato zaista obilna i odlično pripremljena. Večer provodim u gradu. Društvo mi radi Louis, lokalni "jinetero" koji mi je u neku ruku simpatičan. Naime, obojica znamo da laže sve što kaže, ali se on ne da smesti. Plaćam mu pivo.

Posjet botaničkome vrtu

Gazdarica smještaja preporuča mi da posjetim 20 km udaljeni botanički vrt koji sadrži više od 2000 primjeraka iz biljnog svijeta, a proteže se na 4 i pol hektara zemljišta. Već sâm ulaz u botanički vrt daje do znanja da se radi o vrhunskoj prirodnoj atrakciji.

Izlazeći iz vrta razmišljam kako je apsurdno da u svome rodnome Zagrebu nisam u životu bio u botaničkom vrtu. Sram me bilo!

Kubanci vole rum

Sjedam na skuter i nastavljam prema još dodatnih 20 km udaljenoj Cumanayagui. U glavi mi je slika probušene gume, ali ipak računam da sam u protekla dva dana s dva gumi defekta na dva različita skutera namirio statistiku.

Gradić je simpatičan. Jedini problem ovih malih ne-turističkih mjesta je što nemate praktički gdje sjesti i pojesti nešto. U cijelom mjestu postoje dva restorana, ali oni su to samo nazivom, a ne i sadržajem.

Popodne vraćam motor, čitav i bez pritužbi. Subota je, pa nakon večere izlazim van. Upoznajem dvije simpatične mlade Kubanke. Smišljamo kako da odemo do lokalne diskoteke skupa, s obzirom da je službeno zabranjeno bilo kakvo druženje Kubanki sa strancima i one mogu imati problema ako nas vide skupa na ulici. Nalazimo rješenje. Pratim ih na sigurnoj udaljenosti. Završavam u lokalnoj diskoteci, tu smo na sigurnome.

Večera s Nizozemcima u Trinidadu

Autobus za Trinidad polazi u 12.00, a na određite stižemo za sat i pol vožnje. Unesco je 1988. proglasio ovaj grad zaštićenom svjetskom baštinom, a

Gradski prijevoz u Havani

Trinidad de Cuba

zahvaljujući svojoj ljepoti i poziciji spada u jedan od turistički najposjećenijih gradova Kube.

Smještam se i odmah unajmljujem skuter. Sâm centar Trinidadada je vrlo nezgodan za vožnju skuterom, s obzirom da su sve ulice napravljene od grubih kamenih kocki.

Nakon obilaska grada, koji je zaista neobično lijep, večeram u kući u kojoj sam odsjeo. Ispostavlja se da je gazdarica Ramona pravi kuharski velemajstor.

Dijelim smještaj s dvoje simpatičnih mladih Nizozemaca, s kojima večeram te razgovaramo do kasno u noć. Oni su krenuli na 3-mjesečno putovanje Kubom, Panamom te na kraju Brazilom. Zavidim im!

Sancti Spiritus

Nakon više nego obilnog doručka sjedam na skuter i upućujem se na svoju zadnju dužu etapu, 75km udaljen Sancti Spiritus.

Po dolasku tamo odmah nailazim na jedan od zaštićenih spomenika, veliki zidani most Puente Yayabo. Grad broji nekih 100 000 stanovnika i također spada među tipično "tranquilo" mjesta u kojima su turisti rijetka pojava.

Opet punih sat vremena tragram za gorivom od 95 oktana, kako bih se uopće mogao vratiti u Trinidad.

S obzirom da su mi dani na Kubi odbrojani, po povratku u Trinidad odlazim do plaže Ancon, udaljene 12 km od grada, na zadnje kupanje u tropskome moru.

Večer opet provodim s Nizozemcima. Igramo "Uno", popularnu kartašku igru.

Skuterom na planinu

Oblačno vrijeme mi ne dopušta nekakva duža putovanja, pa se odlučujem posjetiti 20-tak km udaljenu planinu "Topes de Collantes", odakle se prostire veličanstveni pogled na cijeli zaljev. (slika 31) Put do

Popularni Coco taxi

vrha je vrlo strm i zavojit, cesta je izuzetno loša. Snaga od 5 KS jedva je dovoljna. Na trenutke mi se čini da ću morati sići i gurati motor do vrha. Na samom vrhu temperatura je ugodnih 20-tak stupnjeva, stanovnici lokalnih sela svi redom nose debele džempere.

Vraćam to popodne skuter i tako okončavam svoju moto turneju po Kubi. Tu večer se ora Ramona priprema božanstvenu večeru i tortu za rastanak od svojih gostiju.

Definitivno najsrdačniji i najsimpatičniji stanovci.

Ujutro se opraštamo svi troje. Senora Ramona nas poput brižne majke oprema bananama i keksima za pet sati dug put do Havane.

Dolazimo u Havanu u popodnevnim satima. Smještam se opet kod svojih prvih stanodavaca, Daniela i Fine. Iznenađeni su mojim španjolskim koji se u međuvremenu osjetno popravio.

Ostatak dana poput pravog turista šjećem i slikam po gradu.

Kupujem suvenire i šjećem gradom svjestan da mi je ovo zadnji dan Kube. Hvata me nostalgija.

Oproštaj od Kube

Daniel i Fina pripremaju oproštajne koktele Mojito i Daiquiri.

Odlazim na aerodrom, gledam kroz staklo putnike koji su netom sletjeli u Havanu i prisjećam se svog dolaska. Ne

moju vjerovati da su prošla puna 22 dana od tada. Istovremeno sam i sretan i tužan. Zaželio sam se svoje Hrvatske, koja je u usporedbi s Kubom država blagostanja, a s druge strane mi kroz glavu prolazi pitanje hoću li ikada u životu vidjeti ovaj otok koji će vam se, htjeli ili ne, pomalo zavući pod kožu.

Nakon tri tjedna provedena ovdje, te prevaljenih sve skupa više od 1200 km na raznoraznim skuterima, mislim da sam upoznao Kubu "iznutra".

Kao što sam spomenuo na početku, potrebno je malo opreza s novcem, jer će pojedinci u vama vidjeti hodajući bankomat. Naoružajte se fleksibilnošću, jer život na Kubi nije nimalo lak, Fidelov režim bacio je ovaj napačeni narod na koljena. S druge strane, upoznat ćete puno izuzetnih ljudi koje život na rubu egzistencije nije uspio slomiti. To su pravi Kubanci, vedroga duha, ljubazni i gostoljubivi, izuzetno simpatičnog smisla za humor. Konačno, upoznat ćete otok neopisivih prirodnih ljepota, pa bih se poslije svega usudio reći da je Columbo bio potpuno u pravu. ■

Malecon Havana

Capitolio Havana

